

Güvende olmak insana acı verir mi?

Kaan Egemen

Christopher Isherwood'un kaleme aldığı Prater'in Menekşesi, bir yönüyle Sussan Sontag'ın Başkalarının Acısına Bakmak isimli kitabının romanlaştırılmış hali gibi duruyor.

Avrupa ve dünya tarihi için dönüm noktası sayılan 1933'te geçen hikâye, anlatıcı Isherwood'a gelen bir telefonla açılıyor. Çekilecek bir film için senarist arayışı mevcut. Yazarın, okuru İngiliz hanımefendi ve beyefendileri arasında dolandırdığı anlarda Londra sokaklarında turluyoruz.

Isherwood, isim değişikliğine gitse de Bergman'ın ünlü yönetmen Viertel olduğu gayet açık. Yazar, Londra sokaklarını arşınlayıp Bergman'ın izini sürerken resmen dedektiflik yapıyor: Onu soruşturuyor, girip çıktığı mekânlara gidip bir ipucu yakalamaya uğraşiyor. Bu takip sürerken Hitler tedirginliği Kıta Avrupası'na, oradan da daha az olmak üzere Britanya'ya yayılıyor.

Bergman, Londra'dayken Hitler, Viyana'da yaşayan ailesi için de büyük bir huzursuzluk demek. Üstelik uzakta olma durumu, her iki tarafın da canını sıkıyor. Aynı zamanda, Bergman ve arkadaşlarının Londra'daki eğlenceli hayatlarına gölge düşüren bir durum bu.

Viyana'nın Londra'ya mesafesi pek çok şeyi katlanılır kılar

Isherwood'un, İkinci Dünya Savaşı öncesi çizdiği Kıta Avrupası ve Britanya tablosu, insanların kaygısı ve kayıtsızlığı ya da durumu ciddiye alan ve almayan tavrını anlattığı satırlar, ısıltılı hayatları ve onlar arasından sıyrılıp gelen karamsarlığı sunuyor

günden güne Bergman'ın içine daha fazla kurt düşüyor. Dahası, İngiliz gazeteleri ve radyoları, uzaktaki" Almanya ve Avusturya'yı belli bir mesafeden izlediğinden Kıta Avrupası'na oranla sakin.

Kurulan düşler, görülen rüyalar

Britanya'daki hava, bir savaş çıkarsa dahi Hitler'in İngiliz topraklarına pek zarar vermeyeceği yönünde. Bununla beraber kısa sürede barış sağlanacağı gibi bir inanç söz konusu. Ancak Bergman'ın içini enikonu kemiren endişe ve ailesinin akıbetini düşünüp karamsarlığa kapılmasıyla beraber, derdini anlatacağı pek fazla kimse bulamaması, İngiltere'yle onun havasının uyuşmasını engelliyor. Başka bir deyişle, kurduğu düşlerle gördüğü rüyalar arasında epey bir fark var. As-

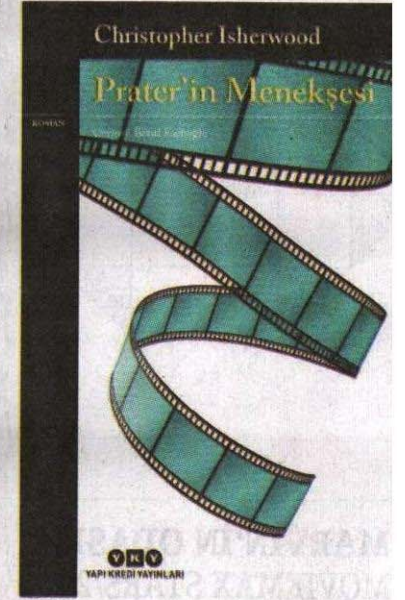
Christopher Isherwood

lında benzer bir şey, romandaki Isherwood için de geçerli.

Isherwood'un, İkinci Dünya Savaşı öncesi çizdiği Kıta Avrupası ve Britanya tablosu, insanların kaygısı ve kayıtsızlığı ya da durumu ciddiye alan ve almayan tavrını anlattığı satırlar, hem ısıltılı hayatları hem de onlar arasından sıyrılıp gelen karamsarlığı okura sunuyor. Bu mevcut karmaşa, tarih kitapları, döneme ait anlatı ve fotoğraflardaki duru-

mun romanlaştırılması gibi.

Anlatıcı ve yazar Isherwood, olan bitenin tam ortasında. Yazarın anlatımı kitaba sinematografik bir hava da katmış. Burada, politik göndermeler yer aldığı gibi mevcut siyasi atmosferde günlük hayatına devam eden, hatta pek çok şeyle dalgasını geçener de yer alıyor. Kısacası Kıta Avrupası ile Britanya arasında salınıp duran, insanların olaylara yaklaşımını irdeleyen bir novella ile yüzleşiyoruz.

PRATER'İN MENEKŞESİ
Christopher Isherwood
Çeviren: Betül Kadioğlu
YKY, 2016

Avrupa'yı sıkıştıran gerilimin ortasında kalanlarla bundan uzakta konumlananların bulunduğu novella, güvende olanlar ve olmayanlar; kendisini huzurlu hissedenerle hissetmeyenler arasındaki gerilim de çekilmeye uğraşılan bir sinema filmiyle derinleşiyor. Prater'in Menekşesi, âdeta o filmin kendisi haline geliyor. Ana izlek ise zihinleri meşgul eden ve kitapta üstü örtük bir biçimde geçen "Güvende olmak insana acı verir mi?" sorusu üzerinden şekilleniyor.